

4037481 SHED/M

: สาขาวิชา : สิ่งแวดล้อมศึกษา ; ศษ.ม. (สิ่งแวดล้อมศึกษา)

คำสำคัญ

: การมีส่วนร่วม/การใช้ทรัพยากรน้ำ/โครงการชลประทาน

**T 132109**

เพิ่มศักดิ์ สัจจะเวท : การมีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากรน้ำของเกษตรกรจากโครงการชลประทาน กรณีศึกษา : โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแอ่ง จังหวัดร้อยเอ็ด (THE PARTICIPATION IN WATER RESOURCES UTILIZATION OF FARMERS FROM IRRIGATION PROJECT CASE STDY : HUAI AENG PROJECT ROI-ET PROVINCE). คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : วศิน ปลื้มเจริญ, ศษ.ม. , เต็มดวง รัตนทัศนีย์, วท.บ., M.A. , ศุภชัย ศุกรวรรณ พบ.ม. , 138 หน้า, ISBN 974-04-1912-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการใช้น้ำจากโครงการชลประทาน ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้น้ำจากโครงการชลประทานและปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรที่อยู่ในเขตชลประทาน โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแอ่ง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 335 คน ร่วมกับการสัมภาษณ์บุคคลที่มีบทบาทสำคัญของสมาคมผู้ใช้น้ำชลประทาน อ่างเก็บน้ำห้วยแอ่ง จำนวน 6 คน

ผลการวิจัยปรากฏว่า เกษตรกรในเขตชลประทาน โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแอ่ง มีส่วนร่วมในการใช้น้ำจากโครงการชลประทานในระดับปานกลาง โดยขึ้นอยู่กับจำนวนพื้นที่เพาะปลูก ประเภทของพืชที่ปลูก และการเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา ดูงาน แต่ไม่ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ลักษณะการถือครองที่ดิน และระยะเวลาที่อาศัยทำกิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสาเหตุที่ทำให้มีปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากรน้ำของเกษตรกรจากโครงการชลประทาน ก็เนื่องจากเห็นเป็นหน้าที่ของราชการ ไม่ได้ค่าตอบแทน และไม่เห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ คือ หน่วยงานภาครัฐจะต้องให้เกษตรกรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการชลประทานระดับโครงการ และต้องสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มผู้ใช้น้ำอย่างจริงจังและใกล้ชิด รวมถึงจะต้องให้ความรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกรอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง สำหรับตัวเกษตรกรเองก็ควรมีสำนึกในความเสียสละ ไม่คำนึงถึงผลตอบแทนในรูปของเงินตราและสิ่งของ โดยคำนึงถึงส่วนรวมเป็นหลัก และต้องพยายามพึ่งพาตนเองก่อนเป็นอันดับแรก

## TE 132109

The purpose of this research was to study the level of farmer's participation in water usages, and the factors related to farmer's participation, and its causes or reasons in the Huai Aeng Project. The instrument used for data collection was a structured questionnaire of 335 farmer from Huai Aeng Project Roi-Et province and the interview schedule of 6 key informants in the community.

The analysis of data indicated that farmers in the Huai Aeng Project had moderate level of participation in water usages. Farmer's participations depend on cropping area , type of crops and the farmer's conferences. The participation did not depend on their age , educational level, land ownership or the duration period of the project. The hypotheses were therefore rejected. Farmer's reasons for not participating were their views of the government duty , no benefit from participation and the lack of time available.

From the study we recommend, that more research needs to be done by the government authorities, who should encourage farmers to participate in irrigation management projects seriously and provide agricultural education consecutively. Moreover, farmer should be self reliable and take the public into consideration in decision implementation.